

Szabó József:

Gabonamag-sors

(Jn 12, 20-26)

Kelet már a bölcsőjéhez megérkezett. „Napkeletről bölcsék jövének ...” Most Nyugat jön: „néhány görögök ...” Látványosságot keres nála Kelet is, Nyugat is. „Hol van a zsidók királya?” – kérdik a csillagvezette keletiek. „Látni szeretnénk őt!” – mondják a bölcs görögök. – És nincs látványosság! Hacsak a betlehemi jászolbölcső nem az. Hacsak a golgotai kereszt nem az.

Tisztesség és öröm Jézusnak Kelet és Nyugat érkezése. A napkeleti bölcsék hódolatát elfogadja; a görögök pedig jobbkor sem jöhettek volna. Most, amikor már élesen látszik, hogy „akik közé jött, övéi nem fogadták be”, vigasztaló távlatot nyit, hogy jönnek messze földről a görögök. Lám, feléje fordul, aki igazán „látni” akar. Ő a világ reménysége.

De se Keletnek, se Nyugatnak nem tehet engedményt. A színpompás keleti mágusok kedvéért nem cseréli fel a jászolt arany bölcsővel, s az okos görögök kedvéért nem észszerűsíti a kereszt botrányát.

Igazán látni akarjátok? Elhaló gabonamag ő. Majd visszaadja a napkeleti bölcsék és napnyugati görögök látogatását. Elmegy majd a népekhez. De hogy igazán elmehessen, először a halálba kell mennie. Ha nem ezt tenné, „egymaga maradna”. De ezt teszi, s ezért majd időszerte és világszerte sok gyümölcsöt terem. Itt van az Isten irgalom-tervének megmászhatatlan szabálya: Halálból fakadjon élet! Krisztus halálából millió milliók élete. Mi nem Jézus Krisztus szép tanításából és szép példájából élünk, hanem bűnbocsánatot szerző halálából.



Pietà Keszthelyről, 1500 körül

Élettörvény ez azóta is, számunkra is. Csak életáldozásból származik élet. Így van ez a családban is. Szép, viruló lányok arcuk rózsáit édesanyjuk hervadó arcáról tépik. Izmaink egyenként fiainkra feszülnek át. Áldozatban elhaló életünkből élnek majd utódaink.

Így van ez a társadalomban is. Nincs kibírható együttélés és nincs tisztességes munka a gabonamag sorsának vállalása nélkül. Mikor szeretünk, mikor megbocsátunk, mikor egymást segítjük, amikor verejtékünket hullatjuk, erőnket, éjszakáinkat áldozzuk, akkor a barázdába hullt búzaszem példáját éljük.

A keresztények meg éppen nem feledhetik, hogy annak nevét viselik, aki az elhaló gabonamag sorsát választotta dicsősége útjának. A követői útját is így jelölte meg: elhaló búzaszem, önelemész-tő gyertya, feloldódó só, eltűnő kovász legyenek. Ez az önodaadó életáldozatuk legyen a dicsőségük. Isten így akarta és Jézus ezt tette. Ezért eltéveszti dolgát, aki másképp akarná. A magadédelgető, önző élet Jézus Krisztus keresztjén egyszer s mindenkorra megítélte-tett. Semmirevaló, cifra díszgyertya, megízeltlenedett só lenne az egyház, ha önfeláldozó szolgálat helyett holmi önkímélő, hamis életigenlést folytatna. Ha mi, keresztények nagyon dédelgetnénk magunkat, úgy járnánk, mintha az üvegszekrénybe tennénk dísznek a búzát. Haszontalanná válnánk. Mert örökérvényű igazság: „Aki meg akarja tartani az ő életét, elveszti azt, aki pedig – jó szolgálatban – elveszti az életét, megtalálja azt.”

„Ha valaki nekem szolgál, engem kövessen!” A földbe eső búza-
(folyt.2.old.)

Élet Kenyere

MIT IS MOND NEKEM AZ IGE?

Az év elején egy Budapesten tartott nemzetközi konferencián egy számomra eddig ismeretlen elcsendesési formával ismerkedtem meg. A **lectio divina** a bibliai szöveg többszöri hangos felolvasását, s az ezáltal kapott impulzusok, mondanivaló és buzdítás megfogalmazását jelenti.

Négy-öt fős csoportnak voltam a tagja. Egy énekkel kezdtük: „Jöjj, Szentlélek, gyógyíts és békéltess!” Először egyikünk felolvasta az aznapra kapott igeszakaszt. Néhány perces csend után egyenként „betettük a közösbe” azt az egy szót vagy rövid kifejezést, ami ott és akkor kiemelkedett számunkra az igéből. Aztán egy másik csoporttag ismét felolvasta a szöveget. Újabb csend következett, amit azzal törtünk meg, hogy elmondtuk, milyen üzenetet kaptunk, milyen új vagy megerősített jelentést ismertünk fel az adott igéből. S végül harmadszor is felhangzott ugyanaz a bibliai rész, melyet a csöndes elmélkedés után annak megosztása követett, hogy mire indít bennünket Isten igéje – tetteinkben és imádságunkban. Ekkor már nem csak azt tettük közkinccsé, amit mi kaptunk, hanem reflektáltunk arra is, amit társaink mondtak. A gazdag lelki élményeket jelentő órát imaközösséggel és Miatyánkkal zártuk.

Négyyszer volt alkalmam részt venni a lectio divinán. A sok-sok programmal teli konferencián – hivatkozva például a napi többórás tömegközlekedésre – könnyedén megtehettem volna, hogy kihagyom ezt a reggeli elcsendesedést, és csak a plenáris előadásra érzekem meg, de úgy éreztem, sokkal többet ér számomra ez az átmeditált óra, mint ugyanennyi alvás. S elhatároztam, hogy másokkal is megosztom ezt az élményemet.

Első utam természetesen a gyülekezetembe ve-

zetett, ahol a következő ifjúsági órát eszerint tartottuk. Magam is meglepődtem, mennyi áldást kaptunk ennek az új módszernek a segítségével. A következő vasárnap igéjét, a szőlőmunkások (Mt 20,1-16) – terjedelemben és mondanivalóban egyaránt bőséges – történetét dolgoztuk fel. Így együtt készültünk az istentiszteletre, és lelkiekben jobban gyarapodtunk: a liturgiában felhangzó ige már nem volt ismeretlen, hanem felidézett bennünk sok-sok felismerést, amit pénteken társainkon keresztül mutatott meg nekünk az Úr. Az ifiben ugyan nem kis-csoportban hajoltunk az ige fölé, és nem volt mindenkinek megszólalási kötelezettsége, de huszonöt fős csoportban is kiválóan tudtuk alkalmazni, s még olyan ifjaink is megosztották velünk gondolataikat az ige kapcsán, akiket egyébként nem bőbeszédűségükről ismerünk.

A lectio divina, ami csupán egy a sokféle igeolvasási lehetőség közül, egyéni elcsendesedés során is áldással alkalmazható, ezért szeretettel ajánlom az Utitárs olvasóinak figyelmébe. Hiszen ha Krisztusban erősödni akarunk, akkor fontos, hogy halljuk és olvassuk – többször is – az Isten igéjét, és a kapott megszólítás után imádságban boruljunk le Urunk előtt. Segíthet talán, ha az újabb és újabb hangos felolvasást (akár ott-honi, akár gyülekezeti keretek között) a következő kérdések fényébe állítjuk:

Milyen szó vagy kifejezés emelkedik ki számomra most a szövegből?

Mit mond nekem most ez az ige?

Mire indít engem most az Úr ezáltal – tetteiben és imában?

Áldott lelki erősödést kívánok mindnyájunknak!

Hulej Enikő

(folyt.1.old.ról) szem sorsában. Nincs is Jézus követésének más módja csak ez az egy. Minden egyéb Jézus-követés hazug képmutatás. „És ahol én vagyok, ott lesz az én szolgám is.” Aki azt hiszi, hogy az elhaló gabonamag sorsának vállalásán kívül van a Jézussal való közösségnek más formája is, kárhózatosan áltatja magát. „Valaki nekem szolgál, megbecsüli azt az Atya.” A keresztény emberek jól jegyezzék meg, hogy számukra csak egy dicsőség van: életük készsége, csendes odaáldozása.

Magunkat nem kímélve, hanem másokért odaáldozva, a szolgálatba önzetlenül belevetni, a jövőért elhaló gabonamag sorsát örömmel vál-

lalni... Ez a mi megjelölt hivatásunk, ez Jézus követésének, vele való közösségünknek egyetlen módja és dicsőségében való részesedésünk záloga.

(Igazgyöngyök)

IMA-SAROK

... a természetért:

„Képmutatók vagyunk, Uram! Szavaljuk a természet védelmét, miközben minden tettünkkel pusztítjuk. Adj bűnbánatra kész szívet, hogy megszabaduljunk képmutatásunktól.”

*

A Protestáns Szabadegyetem konferenciája

Az Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem 2007. május 13-19 között rendezi meg ideai Akadémiai Napjait. A hatnapos konferencia témája: **Életmódok: lehetőségek és felelősség.**

Áldozcsütörtökön Pannonhalmára látogat a konferencia: az ökumenikus istentisztelet után, amelyen Várszegi Asztrik főapát és Kuti József református lelkész szolgál, a résztvevők megismerkednek az Apátsággal s annak szerteágazó működésével. A tudományos műsort gazdag kultúrprogram egészíti ki.

Jelentkezés: *Deák Péter*, Bellerivestr. 59, CH-8008 Zürich, tel.: +41 44 383 85 37 (esténként), e-mail: peter.deak@zh.ref.ch

Ő hű marad

26. Hóseás próféta könyve

AZ „ISTEN ÜDVÖZÍT“

nevű prófétának, *Hóseásnak* személyi adataiból szinte semmit nem tudunk meg. Összesen azt, hogy apját Beérinek hívták, és hogy egy rossz hírű nőt vett el feleségül, aki két fiút és egy leányt szült neki. Annál többet tudunk meg működési idejéről, mert szinte naptári pontossággal megadta a júdeai és izraeli királyok neveit, akiknek kortársa volt. Egyes kutatók úgy vélik, hogy parasztembernek kellett lennie – Amószhoz hasonlóan? –, mert könyvében sokszor említi a gazdasági életből, szőlőtermesztésből, állattartásból származó kifejezéseket. Mások inkább „udvari prófétának“ tartják, aki még a házasságával is bizonyos belső szabályoknak engedelmesskedne.

AZ EMLÍTETT KIRÁLYOK

Kr.e.783 és 721 között uralkodtak. Hatuk közül négyet kegyetlenül meggyilkoltak az utódaik és valamennyien áldozatai lettek az asszír vagy az egyiptomi hatalmak terjeszkedési vágyának. Ezeket a szörnyű, zavaros idöket nem csak az izraeli, júdeai és samáriai királyságok területi sérülése jellemezte, de megingott Istennek a néppel kötött szövetsége is. *Valláskeveredés* tolokodott be az egykor egyisten-hívó társadalomba. Isten aranyborjús ábrázolása pedig már a bálványimádás bűnét is kimerítette. Elhalványult az egy igaz Isten tisztelete: csupán egy istenségnek tekintették őt az emberek a többi istenség zavaros templomában.

Talán éppen ezért lehet aktuális Hóseás üzenete ma is, hiszen mi sem állunk jobban: amikor „valami olyan felsőbb lényt, aki valahol fölöttünk létezik“ képzelgetünk el és abban hiszünk, akkor azzal csak bebizonyítjuk, hogy mindennapjainkat nem is Isten, hanem istenkék tucatjai irányítják és befolyásolják. S ezzel – az Ótestamentum nyelvén – házasságtörést, paráznaságot követünk el, mert hűtlenek lettünk a Jézus Krisztus által hirdetett Mennyei Atyához.

SZENVEDÉLYESEN KÜZD

Hóseás a népe paráznasága, Istentől elfordulása ellen. Ostorozza a vezetőket, a nép képmutatását, kimutatja az istenek hiábavalóságát. A vétkeseket büntetéssel fenyegeti meg. De minden prédikációja eltörpül egy bizarr tette mel-

A Biblia

lett, amelyet a legfőbb prédikációnak tart: egy rossz hírű nőt vesz el feleségül, hogy a saját sorsán mutassa meg, mit jelent irgalmatlan állapotban élni, illetőleg, hogy hogyan lehet abból Isten szeretete segítségével megtérni. Isten haragszik, mondja a próféta, de egyúttal szeret is. Haragja jogos, mert míg ő a népével kötött szövetséghez hűségesen ragaszkodik, addig „házastársa“ nemcsak szabadosan jár el, hanem lépten-nyomon ki is mutatja hűtlenségét. Ezért „nincs irgalom“, ahogy azt a próféta gyermekének neve is mutatja. Viszont a „nem-népből“ mégiscsak Isten népe lehet, amennyiben visszatér a szövetségben fogadott hűséghez. Milyen jól visszhangozta ezt évszázadokkal később egy keresztény prédikátor, amikor ezt írta: „Ha hűtlenek vagyunk, ő hű marad, mert ő magát meg nem tagadhatja“ (2Tim 2,13). Türelmesen várja, hogy megijöjjen az eszünk és megszűnjünk hűtlenkedni. Micsoda erőforrás lehetne Isten ígérete a megtérni nem tudóknak vagy nem akaróknak: „Eljegyezlek magamnak a hit ajándékával és megismered az Urat... és akit „Nincs-irgalom“-nak hívnak, ahhoz irgalmas leszek, a „nem-népem-nek“ is mondom: népem vagy, ő pedig azt mondja: Én Istenem!“ (2,22-25)

EZT A MEGFOGHATATLANUL

nagy ellentétet prédikálja Hóseás fáradhatatlanul. Miközben a mesterember istenszobrot fabrikál a népnek, hogy leboruljon előtte és imádja, azonközben „...pere van az Úrnak, mert nincs igazság, nincsen hűség és nem ismerik Istent az országban“ (4,1). Isten felpanaszolja, hogy „parázna lelkület van bennük, nem ismerik az Urat“ (5,4). Hóseás a két front között áll, meghirdeti ugyan a várható ítéletet, de nem dörög és nem átkozódik. Inkább szelíden hívogatja az eltévedteket: „Jöjjetek, térjünk meg az Úrhoz, mert ő megsebez, de meg is gyógyít, megver, de be is kötöz bennünket. Két nap multán életre kelt, harmadnapra feltámaszt bennünket és élünk majd előtte“ (6,1-2). S ha megtér a nép Istenhez, akkor szól neki ez a vigasztaló biztatás is:

„Kiváltom őket a holtak hazájából, megváltom őket a haláltól. Hol van tövised, halál? Hol a fullánkod, holtak hazája?“ (13,14)

S HOGY ENNEK

az üzenetnek milyen nagy hatása volt évszázadokon át, azt abból is láthatjuk, hogy még Pál apostol is idézi, amikor a halottak feltámadásáról ír Korinthusba. Boldog bizonyossággal mondja el, hogy ez a halál fölötti diadal minden hívó számára valósággá lehet a Jézus Krisztus, a Feltámadott által (1Kor 15, 55). Így leszünk, reménységünk szerint, a „nem-népből“ Isten szent és szeretett népe, amely számára nem volt irgalom, de most irgalomra talált (1Pt 2,10). – Maga Jézus is szívesen idézett Hóseás könyvéből. Amikor a keresztfához vonszolták, az útszélen sírángozó asszonyokat így emlékeztette: „Akkor majd kiáltani kezdik a hegyeknek: esetek ránk! – és a halmoknak: borítsatok el minket!“ (Hós 10,8=Lk 23, 30). Sőt akkor is Hóseás igéjét vette ajkára, amikor szemére vetették a bű-nösökkel való vacsorázását: „Nem az egészségeseknek, hanem a betegeknek van szüksége orvosra. Menjetek és tanuljátok meg, mit jelent ez: irgalmaságot akarok és nem áldozatot.“ A mondat második fele pedig nem más, mint idézet Hós 6.6-ból. Hóseás szavát látta megvalósulni Máté evangélista is, amikor a betlehemi Gyermeget Egyiptomba menekítették szülei, hogy Heródes halála után visszatérjenek vele: „Hogy beteljesedjék az, amit az Úr mondott a próféta által: Egyiptomból hívtam el fiamat“ (Hós 11,1=Mt 2, 15).

Szinte újtestamentomi magaslatoakra emelkedik Istennek ez az örök üzenete, aminek feljegyzését Hóseásnak köszönhetjük: „Kigyógyítom őket a hűtlenség-ből, szívből szeretni fogom őket, mert elfordult rólok haragom“ (14,5).

G.I.

**Senki nem érti meg
Isten igazságát és
üdvösségét,
ha előtte saját hazug és
elveszett voltáról
nem hallott.**

*

Szárnyad árnyékában

8. Tönkretett élet?

Szívesen már a lépcsőn lemenni, tiszteletes asszony! – szólított meg egy fogyatékos fiatalember mankóira támaszkodva. Óvatosan, lépésről-lépésre, vigyázva, nehogy mindketten leessünk a lépcsőn, elkísértem az utca széléig. Biztosan sétálni szeretne, villant át gondolataimban. Számoltam azzal, hogy megkér, kísérem el egy darabon. Valóban, hajlott testtartásában bátortalanul és kérdően tekintett rám és kérdezte, hogy tudnék-e egy kis időt öreá szánni. Bölintottam és megkérdeztem, melyik irányt választja a sétához?

Hirtelen beszédes lett, mély keserűség fakadt ki belőle. „Tizenöt évesen leittattak a srácok és kidobtak az ötödik emeletről. Gondolja meg, hát nem csoda hogy még élek? Hónapokon át kómában feküdtem. A koponyacsontomból hiányzik egy darab. Azután ez a bénulás! Min-

denki azt mondta, nem lehet rajtam segíteni. Azóta 17 év múlt el. Csak most jött rá egy orvos, hogy operációval tudna rajtam segíteni, ezáltal talán újra tudok járni. De az ifjúságom oda van! Nyomorék lettem. Maga nem ismert engem az operáció előtt. 16 évet töltöttem tolószékben, a legjobb éveimet! Most tanulmányok mankóval járnak. – Mit gondol, van az életemnek még értelme? Nem volt rendes otthonom sem. Állítólag van több testvérem is, de még egyet sem volt módomban megismerni. Nyomorék vagyok és csúnya, ugyan minek tanuljak meg most járni? Mit használ a vágyakozásom a testvéreim után, egy nyomorékról úgysem akarnak majd hallani. Jó, hogy ebben az otthonban élek, nekik csak nyűg lennék.”

Miközben beszélt, szemeimmel egy padot kerestem, mert már néhány lépés után érezhetően gyengült, elfáradt a számára szokatlan járásban. Nem volt azonban semmi ülőalkalmatosság a közelben. Egy hatalmas akácfa törzsének támaszkodott, úgy pihent. Nehéz lett a

szívem, mit is mondhatok vigasztalásul ennyi szenvedés láttán?

A tavasz teljes pompájával és illatával körülsimogatott minket, tehetetlen ácsorgókat. A fák néhány napja bontották ki friss zöld levelüket és csak úgy duzzadtak az élettől. Felmutattam az üdén zöldelő fára. Ő is felemelte fejét, roskadó testtartásában kutatóan követte ujjaim irányát. Nem csodálatos ez a tavasz? – kérdeztem. Süt a nap, kizöldelnek a fák, a levegő tele van illattal. Talán az, hogy ezt a sok szépet átélhesse, megérte, hogy megbirkózzon az operáció viszontagságaival – mondtam neki. Mennyi újat rejt és kínál még a természet, amibe bele teremőtünk! Tolószék nélkül könnyebben eljut majd mindenhová idővel. Nem kíváncsi milderre?

Beszélgésünk során most először, könnyed mosoly suhant át az arcán. Igenlően bölintott.

Egyébként pedig, fűztem hozzá, felajánlom, hogy segítsek testvérei megkeresésében.

Cseriné Nagy Katalin

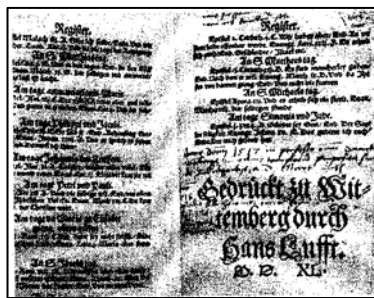
Mégis csak kiszögezte?

Vagy 40 évvel ezelőtt izgalmas könyv jelent meg a német könyvpiacra. *Erwin Iserloh* rk. történész könyvének már a címére is felhorkant a tudományos világ: „Luther a reformok és a reformáció között – nem volt tételei kiszögezése.” Szerző szerint a dátum, a reformáció kezdetének tartott 1517. október 31-e nem stimmel és a reformátor soha nem is gondolt volna 95 tétele templomkapura való kiszögezésére!

Azóta se szeri, se száma a vitás úgyról írt könyveknek. A legfájdalmasabb az volt, hogy hovatovább már evangélikus teológusok is hangosan hirdették, hogy Luther 95 tételének kiszögezése történetileg nem bizonyítható. Hiszen Melancthon is csak 1546-ban tett róla először említést.

Jénából jött most a hír, hogy egy kutató (*Martin Treu*) Luther egykori titkárnak, Georg Rörernek egyik bejegyzését megfejtette. A bejegyzést egy olyan, 1540-ből származó Bibliában találta, amelyet a reformátorok bibliafordításhoz használtak. Ott ez áll: „Az Úr 1517-ik évének

mindszentek előtti napján Wittenbergben Dr.Luther Márton bűnbocsánatról szóló tételeit a templomok kapuin tették közzé.”



Érdekes, hogy évszázadok Luther-kutatása nem szentelt figyelmet ennek a jegyzetnek. Ennek oka valószínűleg Rörernél keresendő, aki Luther előadásait saját találmányú „gyorsírásával” jegyezte fel. Röer családjával együtt 20 éven át Luther házában lakott és elkísérte gazdáját útjaira is. Lejegyezte világi beszélgetéseit, egyetemi előadásait, és Luther őt bízta meg iratai összegyűjtésével. Miután Luthert 11 évvel túlélte, valószínűleg Jénába költözött, ahova magával vihette a bejegyzést tartalmazó Bibliát. Ott is halt meg.

RÖVID HÍREK

Róma, Olaszország. A „Falakon kívüli Szt.Pál” bazilika nemcsak azzal hívta fel magára a figyelmet, hogy falai alatt feltehetőleg Pál apostol koporsójára bukkantak. Talán még nagyobb feltűnést keltett, hogy a templom oltárterében evangélikus istentiszteletet tartott a római lutheránusok gyülekezete. A keresztény egység imahete keretében megtartott istentiszteletnek nagy visszhangja volt. Az evangélikus istentiszteletre 30, nyolc nemzetből verbuválódott bencés szerzetes is eljött. Az eseményt a *l'Osservatore Romano*, a Vatikán hivatalos lapja is bejelentette.

Nice, Franciaország. Az 1902-ben épített Szt.Miklós katedrális tulajdonjogát egyre hevesebben követeli magának az orosz állam. A templom gyülekezete azonban, amely főleg az orosz forradalom elől menekültekből, ill. azok leszármazottaiból áll, erőteljesen védekezik ez ellen. Fő érvek, hogy a katedrális telkét az akkori cári család adományozta a gyülekezetnek, s a templomot a hívek saját pénzükből építették föl annakidején. Vagy 20 éve a francia hatóságok különben is műemlékké nyilvánították a templomot, amely egyházi jogilag a Nyugat-Európai Ortodox Patriarchátushoz tartozik, amelynek székhelye nem Moszkva, hanem Konstantinápoly.

*

Kapuzárás előtt – pánik nélkül

Minden jel arra mutat,

hogy lapunk ennek az évnek a végével befejezi 51 éves áldott szolgálatát. Ennek személyi és anyagi okai vannak és nem az olvasottság hiánya vagy az olvasók elfogyása. Az első okot mondjuk ki egyenesen: egyelőre nincs a szerkesztőnek olyan utódjelöltje, aki a lapot minden ellenszolgáltatás nélkül, csupán az ügy iránti szeretetből szerkeszteni. Tudom, elavult rekvizitumnak számít az, aki ilyen „idealista” módon akarja az újságszerkesztői társadalomban mások egzisztenciáját veszélytetni...

A másik okot

is ki kell mondanunk: 1957 tavaszán pár lelkes, külföldre került magyar evangélikus lelkész az írott betűvel tett szolgálatnak tekintette a lap szerkesztését. Hogy lapunk 6000 példányban vagy kéttucatnyi országba eljutott, és részben még ma is eljut és számtalan visszhangra talál, az mutatja, hogy vállalkozásunkat megáldotta az Isten. Anyagiakról, ami mindmáig csak nyomda- és postaköltségből áll, eleinte csak szerényen kellett gondoskodni, köszönet az Evangélikus Világszövetségnek. Időközben egyes gyülekezetek, barátok, testvérek is rájöttek – maguktól! – arra, hogy a közös teherviselésből anyagilag is kivegyék a részüket. Nekik itt is szívesen és hálásan mondunk köszönetet.

Február elejére tervezett látogatásunk a testvérgyülekezetben – melytől sokan féltettek bennünket – nagyon tartalmas és élményekben gazdag volt mindanyunk számára. Néhányunknak már az nagy élményt jelentett, hogy, mint újdonsült európai uniós tagállamból, Nyugat-Európa fejlett országába utazhat. Idegenbe ... mégis ismerősök közé! Testvérek közé.

Egy fontos dolog miatt mégis már indulásunkkor éreztük, hogy testvérek közé érkezünk, éspedig az, hogy egy nyelvet beszélünk.

A rövid, de tartalommal töltött néhány nap alatt szívünkbe zártunk mindenkit a stuttgarti magyar gyülekezetből. Nagy élmény volt a tartalmas és a kellemes ötvözésében tartott házi bibliaóra, aztán a sok kedves arc, akik idegenekből barátokká és testvérekké váltak és azalatt a röpke néhány nap alatt szívünkbe zártunk, így váltunk távolvalókból közelvalókká. Emlékezetes marad a szőlőmunkások példázata mindenkorra – erről volt szó a bibliaórán.

Csodálatos volt végig követni a Mercedes múzeumban nemcsak az autómobil fejlődését, hanem az egész történelem és társadalom változását, fejlődését.

Érdekes volt a Bibliamúzeum falain azt végig követni, ahogy Isten

Időközben

más világot élünk. A számítógép elterjedésével itt nyugaton gombamódra jelennek meg helyi igényekhez alkalmazkodó gyülekezeti lapok. A hangsúly áttevődött nyugatról keletre, főképp a Kárpátmedencére. A genfi források is kiapadtak, s ha pl. a stuttgart-heilbronni magyar protestáns gyülekezet nem támogatná (néha 50%-osan!) a lapot, már pár éve megszűntünk volna.

Bár lapunk

1971. óta tudatosan „evangéliumi”, azaz nem tesz különbséget felekezetek között és többszáz példányban jut el református gyülekezetekhez és intézményekhez is, a Magyarországi Ev. Egyházhoz fordultunk segítségért. Konkrét megoldásra várunk még. Olvasóink megnyugtatására közöljük viszont, hogy legalább is a folyó év hat számával – emberi számítás szerint – biztosan számolhatnak. A jelenlegi szerkesztő szeretné ígéretét betartani, hogy 2007. mind a hat számát még megszerkessze az eddigi feltételnélküliséggel, vállalva az anyagi terhelést is. Nem is tehet mást, ha igazán köszönetet szeretne mondani Isten csodálatosan megtapasztalt, neki jutott ajándékaiért.

De aztán tényleg kapuzárás lesz – amennyiben senki más nem akarja a lapért a felelősséget tevélegesen átvállalni.

Szerkesztő

Idegenben, mégis otthon!

embereket felhasználva adta olyan sok nemzet kezébe az Ő Igéjét.

A négynapos látogatásunk záró akkordja a vasárnapi istentisztelet volt, ahol kisebb-nagyobb fizikai távolságokból érkezve voltunk együtt a 84. zsolnárból vett Ige körül, lehattunk tanúi a presbiterek fogadalomtételének. Fel-emelő érzés volt megtapasztalni az együvértartozás erejét, mint ugyanazon nemzetnek fiai.



A testvérgyülekezet küldöttsége

Öröm volt annak lehetősége is, ahogy betekinthettünk a schafhauseni német ev. gyülekezet életébe, belekóstolni az örömökbe és gondokba egyaránt.

Itt mondunk köszönetet minden kedves vendéglátónknak, a gyülekezet vezetőinek és minden kedves tagjának, akik széppé és emlékezetessé tették ottlétünket. Soli Deo gloria!

Szövérfi István
Luka-Ilencfalva, Erdély

Aki hisz

Aki hisz, aggódva mért sietne?
Aki hisz, csendben, boldogan vár,
Míg a hullámok szétnyílnak előtte,
s a kötelekek megoldódnak már.

Aki hisz, megragadja biztos hitben
a Láthatatlant, s nem remeg, nem fél.
Akárhogyan nyilatkozik meg Isten,
nem kételkedik. Tudja: Isten él!

Aki hisz, annak Isten az oltalma.
Bár semmit nem lát, nyugszik békével.
Gondjait irgalmas Atyjára hagyja,
S éjben is győzelemről énekel.

(Hedwig v.Redern után németből
Túrmezei Erzsébet)

„Legyen meg a te akaratod...”

(Mt 6,10)

Erre az imádságra a Hegyibeszéd alkalmával tanította meg hallgatóit az Úr Jézus. De nem csak szavakat adott, hanem később, a Gecsemáné kertjében, kínoztatásának és megfeszítettetésének előestéjén, példát is mutatott. Ott egy kissé előremenve, arcra borulva, így könyörgött: „Atyám, ha lehetséges, múljék el tőlem e pohár, mindazáltal ne úgy legyen, amint én akarom, hanem amint te.” (Mt 26,39).

Jézus előre látta a keserű poharat, azaz az elkövetkezendő szenvedéseket. Már előbb, Jeruzsálem felé haladva, megmondotta, hogy „átadatik a főpapoknak és írástudóknak, és halálra kárhoztatják őt, megcsúfolják, megostorozzák, ... megköpdösis ... és megölik őt...”

Az előrelátott események előtti imádságában mondta el ezeket a szavakat: „Legyen meg a te akaratod”. Mi viszont már csak a megtörtént csapások után szoktunk így imádkozni. Imádság nélkül nincs keresztény élet, mint ahogy nincs élet szívverés nélkül, nincs repülés szárnyak nélkül. Az imádság lényege Isten lényegével való belső összecsendülés, dicséret, hálaadás és magasztalás.

A imádság közelebb visz bennünket Istenhez. A imádság élet. Mindig új, mindig más és mégis ugyanaz. Imádság nélkül nincs újjászületés, bűnbocsánat, megszentelődés, örök élet. Imádság nélkül nincs igazi élet. Isten akarata az, hogy minden ember üdvözüljön és az igazság ismeretére eljusson. Isten akarata jó akarat, üdvözítő akarat, bölcs akarat. Ma sincs szükségünk egyébre, mint megérteni a mai idők jeleit ... a nehéz napok gyötrelmeit ... magunkévá tenni Jézus Krisztus tanácsát és szent utasítását ... szent parancsát: „Ha valaki én utánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye fel keresztjét és kövessen engem!” (Mt 16,24)

Ifj.Pohóczky Béla

IMA-SAROK

... a közösségért:

„Köszönöm a gyülekezet közösségét! Tégy késszé, hogy én is hozzájáruljak jó feladatai elvégzéséhez. Ne csak hasznot akarjak belőle nyerni.

Szentlélek, áldj meg minket!”

*

Ritter Lajos András:

Jeruzsálemi vallomás

Ott álltam a Golgotán
ácsolt kereszted alatt...
lehajtott fővel,
szemlesütve...
Nem mertem fölneézni
kínpad-keresztedre,
amelyen vérezve, verítékezve
gyötört agyon
a némán viselt fájdalom.
Amikor két
küzdelmes lélegzet között,
inkább csak suttogva
kimondtad ínséged:
-„SZOMJÚHOZOM”-

.....

... és nekem
zarándok vándorodnak,
követődnek,
üresen lógott a kulacs
a vállamon!

Ott álltam
földbe gyökerezett lábbal,
ácsolt kereszted alatt
és egész testemet átjárta
a följjajduló, porbasújtó,
tehetetlen indulat:

Jaj! csak meg ne halnál
mielőtt hozhatnék

legalább egy enyhítő korty vizet...

...de... fejed lehanyatlott...

elsötétült, csattogott az ég,

a templom kárpítja megrepedt...

megnyílt a föld

és mint a villám, vágott belém

a rettenet: utolsó szavad, hogy

- „ELVÉGEZTETETT” -

Átélttem halálod...

... és életemben még hányszor

a kint,

hogy segíteni nem tudok! ...

két tehetetlen,

földbelyökerezett lábbal küzdő

nyomorult ember:

csak por és hamu vagyok!

.....

- Te legyőzted a halált! -

.....

... Szomjúhozó, zarándok lelmem

Golgotádról Hozzád kiált!

MODERN ÉRVELÉS

„Jézus feltámadását nem lehet, de nem is kell bizonyítani. Az összes öskeresztény bizonyosság abban megegyezik, hogy arról **tapasztalatokat** szereztek emberek, mindenekelőtt látomásokban. De utalás (és nem bizonyíték!) rá az üres sír is. Mert a feltámadás a tanúi számára az egyöntetű tapasztalatokon alapul.

Abból kell kiindulnunk, hogy azok, akik Jézust húsvétkor élve látták, nem voltak csalók, hanem **tudták**, hogy a Feltámadottal találkoztak. Hogy ez így volt-e vagy sem, azt mi sem bizonyítani, de tagadni sem tudjuk.

Mindenesetre, húsvét váratlan és szükséges tapasztalat. Hozzásegít ahhoz, hogy Jézusnak hitelt adjunk. Hiszen mögötte az Isten lesz látható, aki elküldte őt. Húsvét segít a hitnek, mert az akkor élt emberek egyértelmű tapasztalatán alapszik.

Halottakat csak Isten képes feltámasztani. S erről elegendő tanú áll a rendelkezésünkre. Nekik nincs szükségük tapasztalataik kétségbevonására. Ezért Jézus feltámadása az első keresztények számára a legüdvösebb esemény, amely minden kétséget kizár.

Ma éppen ezt a tapasztalat-jellegét veszítette el a feltámadás. Ma nem tudja a kételkedést kizárni, hanem a legkülönbözőbb kételyeket támasztja bennünk ...” (ford. németből)

Don Bosco Ochieng, szudáni lelkész imája

*ISTENÜNK, menny és föld terem-
tője, minden ember atyja, mindnyá-
junk jó pásztora! Hálát adunk neked
a Szudánban megkötött új békéért.
Kísérv bennünket együttérzéssel és
részvétellel fáradásainkban, amikor
igaz emberekként, jogaink birtoká-
ban szabadságot és emberi méltosá-
got szeretnénk. Küldd el Szentlelke-
det, hogy szívünket csészévé formál-
ja, amelybe a jó jövőbe vetett
reménység és bizalom gyülekezhet.
Világosítson bennünket szenvedélyes
szeretettel, hogy megtaláljuk egymás-
hoz az utat, hogy átlépjünk határo-
kat. Hogy különböző szükségleteink
ellenére is átkaroljuk egymást. Hogy
a mi feltámadott testvérünk, Jézus
Krisztus oldalán egyek lehessünk.*

Ámen

ITTHON – OTTHON

Ev. + Ref. = ? (avagy egy szőlőt haszna)

Az íróasztal mögött ülő stuttgarti hivatalnok elnéző jóindulattal oktatott minket, újonnan jötteket: „Ilyen nálunk nincs!” és áthúzta gondosan kitöltött lakásbejelentőnkön a vallás-rovatban az evangélikus után a „lutheránus” szót.

„Mert tiszteletes úr, mi mindig is reformátusok voltunk” – panaszkodik egyik vajdasági gyülekezeti tagunk. „Mikor itt bejelentkeztünk, megkérdezték, milyen vallásúak vagyunk. Katolikus? Nem! Evangélikus? Az sem, hanem református! Az itt nincs – mondták – és beírtak vallásnévkülnek.”

*

Magyar nyelvterületről érkezőnek sokszor okoz fejtörést a német egyházi helyzet. Először is, hiába keres hazai mintára EGY evangélikus vagy EGY református egyházat. Ahogy maga az ország önálló tartományokból álló Szövetségi Köztársaság, úgy tömörülnek a szintén önálló, tartományi egyházak az EKD-ba, az Evangéliumi Egyházak Szövetségébe. A tartományi egyházak felépítésükben, tanításukban különbözők, van köztük kimondottan lutheránus (pl. a bajor), van református (pl. az észak-német) és van, mint német különlegesség, az „uniált”, azaz „egyesült” (mint pl. a berlin-brandenburgi).

Az ám, mondja jámbor magyarunk, de mi van az elnevezésekkel, hát itt mindenki evangélikus? – Leegyszerűsítve azt mondhatjuk, hogy a Lajtától nyugatra *mindenkit evangélikusnak hívnak, aki nem katolikus*, de megkülönböztetésül hozzáteszik a megfelelő jelzőket: „ev.luth.”, „ev.ref.”, „ev.un.”, „ev.meth.”

*

No és a stuttgarti hivatalnok esete? A Württembergi Tartományi Egyház az egyetlen, ahol nincsenek megkülönböztető jelzők, itt hivatalosan tényleg mindenki „csak” evangélikus. Ennek okát a sváb mentalitásban találhatjuk meg. A svábok józan, békés nép, életfilozófiájuk a „Schaffe, spare, Häusle baue” (= dolgozz, spórolj, házat építs!), amit

IMA-SAROK

... együtt:

Összejöttünk a Te nevedben, Istenünk. Ugye hihetjük, hogy Fiad szava nálunk is igaz: „ahol ketten-hárman összejönnek az én nevedben, ott vagyok közöttük”?

*

viták, veszekedések csak akadályoznának. Úgy szól a rege, hogy annak idején, amikor az 1530-as években Ulrich herceg elhatározta, hogy bevezeti országába a reformációt, már megvolt lutheránusok és kálvinisták között az ellentét. A herceg a vizályt igazi sváb módon oldotta meg. Két reformátort hívott a feladat elvégzésére, a lutheránus *Schneppff Eberhardot* és a kálvinista *Blarer Ambróziust*. A Stuttgartot körülölelő dombok akkor még mind szőlőhegyek voltak. Az egyikre felkapaszkodó utat, a máig is létező Neue Weinsteige-t jelölte meg határu. Ettől „felfele” reformáljon a lutheránus, „lefele” a kálvinista. Luther Kiskátéja és a Heidelbergi Káté helyett pedig bevezették egy másik sváb reformátor, *Brenz János* württembergi használatra írt Kátéját.

Így lett „csak evangélikus” a württembergi egyház, tanításában inkább lutheránus, külsőségeiben inkább kálvinista, ahol ma sem „illik” papoknak egymás között firtatni, hogy inkább lutheránus, vagy kálvinista vagy-e? Egyház, amely türelménél fogva mindmáig meg tudta tartani keretei között mind a pietista, mind a reformkereső, későbbi csoportosulásokat is.

És vajon nincs igaza? Hiszen, ha megkérdezzük egymást, mi is az, ami elválaszt minket, protestánsokat, pergő nyelvvel soroljuk a külsőségeket: az oltárt és úrasztalát, az ostyát és kenyeret, a térdelést és fennállást, a gyertyát, a liturgiát, a szoltárok éneklését, az áldás formáit – gyerekkorunk kedves, hazulról megszokott emlékeit. De ha teológiai, tanításbeli különbséget kérdeznének, valószínű zavarba jönnénk ...

*

Szeretek játszani azzal a gondolattal, hogy Ulrich herceg, mielőtt bevezette országába a reformációt, Bibliájában éppen Pál a Korinthusiakhoz írt első levelét olvasta: „Amikor ugyanis irigység és viszálykodás van közöttetek, nem emberi módon viselkedtek-e? Ha az egyik azt mondja: Én Pálé vagyok, a másik pedig azt: Én Apollósé, nem emberi módon beszéltek-e? Hát ki az az Apollós, az a Pál? Szolgák csupán, akik által hívóvé lettetek, mégpedig ki-ki úgy szolgál, ahogy megadta neki az Úr. ... Azért senki ne dicsekedjék emberekkel ... ti viszont a Krisztuséi vagytok, Krisztus pedig az Istené.”

... És arra gondolok: nekünk se ártott volna annak idején egy megfelelő szőlőkaptató ...

RK.

INNEN - ONNAN

Egységes valláspolitikai az EU-ban?

Egyre nagyobb nyomás nehezedik az európai parlament képviselőire, mert egyesek közöttük szeretnék az EU-n belül egységesíteni a vallásokhoz való viszonyt. A német kereszténydemokrata belügyminiszter tiltakozását jelentette be ez ellen. Az egyház/vallás és az állam viszonya az egyes tagállamokban annyira különböző, hogy lehetetlenség lenne – ha csak nem kényszerrel! – egy kaptafára húzni az eljárást. Míg Franciaországban teljesen elvált a kettő, addig Angliában vagy Skandináviában „álmamegyházak” élnek. Azt viszont hangsúlyozta, hogy a tagállamoknak itt is tapasztalatcserét kellene folytatniuk egymással, hogy ezen a téren is tanulhassanak egymástól.

Jeruzsálem, Izrael. A kormányban négy miniszterrel képviselt SASH-párt szigorúbb törvényeket követel azok ellen, akik zsidókat keresztény hitre térítenek. Szerinte a keresztény misszió célja „a zsidó népre való emlékezés kiirtása” lenne. S mivel a miszisionáriusok a szegényebb és elesettebb rétegek közt érnek el sikereket, ezért felelevenedik a vád, hogy t.i. a keresztények anyagiakkal „megvásárolják” az áttérőket.

Köln, NSZK. Nagy ünnepeket rendeztek a német katonai lelkészségek 50 éves fennállásuk alkalmából. *Merkel* kancellárasszony „az egyház és az állam jó partnersága jelének” nevezte a katonai lelkigondozását. *Peter Krug* ev. tábori püspök szerint nem „az állam és az egyház aranylakodalmát” ünneplik, hanem annak jó lehetőségét, amelynek alapján a polgárok lelkigondozását akkor is végezni lehet, amikor éppen katonai szolgálatot teljesítenek.

Pozsony, Szlovákia. Az Evangélikus Világszövetség égisze alatt hétnapos konferencián tárgyaltak az evangélikusok az ortodox egyházak képviselőivel. Az ortodox küldöttséget *Gennadiosz* metropolita, az evangélikusokét *D. McClويد* (USA) püspök vezette. Érdekes „terméke” a kongresszusnak: „Lutheránusok és ortodoxok együtt vallják, hogy Krisztus teste és vére a kenyérről és borral egyesül, hogy az úrvacsorázók magukhoz vegyék azt, mert az Krisztussal és egymással egyesíti őket.”

IMA-SAROK

... egyedül:

„Mintha mindenki eltávolodott volna tőlem. Eggedül vagyok és társtalan. Adj erőt, hogy megtaláljam az utat társak felé. Magányomban ne hagyj el, kérlek!”

*

KITEKINTÉS

Drezda, NSzK. *Wolfgang Huber* püspök, a Német Evangéliumi Szövetség elnöke szorgalmazza, hogy az EU elfogadandó alkotmányában kifejezetten benne legyen az Istenre való utalás. Javaslatát a soros EU-elnökséget is gyakorló német kancellárnő is támogatja. Ez ellen élesen tiltakoznak az olyan államok, amelyekben az állam és egyház teljesen szétválasztott, mint pl. Franciaország.

Brüsszel, Belgium. Norvégia után Belgium a második európai ország, ahol törvény tiltja a kényszerházasságot. A törvény főleg marokkói és török bevándorlók szokása ellen irányul, akiknél még mindig szinte általános az, hogy a fiatalok nem választhatnak maguknak jövőendő házastársat, hanem a család vagy családőfő dönt ebben a fontos kérdésben.

Vatikánváros. Nagy nyugtalanságot keltett a pápa új javaslata. Eddig az úrvacsoránál (=eucharisztia) a pap így idézte Jézus szavait: „az én vérem, amely mindenkiért kiontatik.” Ha bevezetik az új liturgikus szöveget, akkor viszont a mondat így hangzik: „amely sokakért kiontatik.” Hatalmas vita támadt a javaslat közzététele után. Egyesek kifogásolják, hogy az üdvösséget csak „sokaknak” és nem „mindenkinek” szerezte volna Jézus. Mások követelik a II. Vatikáni Zsinat előtti (!) latin istentiszteleti nyelvhez való azonnali visszatérést.

Washington, USA. Az amerikai kongresszus új elnöknője, *Nancy Pelosi* baltimorei hívő katolikus családból származik. Mivel közvéleménykutatók szerint az ország lakosságának 90 %-a hisz Istenben, ezért képviselőik sem kiabálják ki, ha vallástalanok. Legnagyobb csoportjaik a rk., a baptista és metodista egyházhoz tartoznak. Először került be most két muszlim és egy buddhista a kongresszusba.

Brescia, Olaszország. Itt helyeztek el először a világon kakast egy keresztény templom tornyára, mégpedig Kr.u. 820-ban. Éberségre kellett intse a hívőket. Később azt mondták, hogy ahogyan a hajnal jöttét legelőször a kakas hirdeti, úgy hirdette meg Isten új világát Jézus Krisztus.

Vatikánváros. A Vatikán hivatalos fényképésze érdekes kijelentéssel lepte meg az újságírókat. Tanúja volt u.i. annak a kínos jelenetnek, amikor *II. János Pál* pápa előtt zárva maradt egy ajtó. 17 évvel ezelőtt halálós ágyához hívta őt a haldokló olasz államelnök. Sandro Pertini ugyan vallástalan volt, de a pápához baráti szálak fűzték. Kérésének a pápa eleget is akart tenni és inkognitóban a klinikán fekvő haldoklóhoz sietett. Ám, – miért, miért nem? – a haldokló elnök felesége nem engedte be a betegszobába. A pápa erre széket kért, leült a zárt ajtó elé, hogy ott imádkozza el a rózsafüzért, – jelentette Arturo Mari fényképész.

Varsó, Lengyelország. A titkosrendőrséggel való együttműködése miatt visszalépett Stanislaw Wielgus helyére a Vatikán *Kazimierz Nycz*, Koszalin-Kolorbzege-i püspököt nevezte ki a megbetegedett Glemppe érsek utódjának. Kinevezése izraeli útján érte, amit ő úgy értékelt, hogy egyházában küzdeni kell a lengyeleknél még mindig igen erős zsidóellenességgel szemben.

Pristina, Kosovo. A többségében muszlim albánok lakta tartományban a boldoggá avatott Teréz anyáról elnevezett templomot készülnek építeni. Az összlakosságnak csak 3%-a tartozik a rk. egyházhoz.

Paderborn, NSzK. 50 évvel ezelőtt alapította meg, a világon elsőként, az első rk. ököménékus intézetet az akkori *Lorenz Jaeger* kardinális. Jelenlegi vezetője szerint az intézet nemcsak a világ legnagyobb, 160 ezer kötetes ököménékus könyvtárával rendelkezik, de a II. Vatikáni Zsinat ököménékus dekrétuma előkészítésében is nagy szerepet játszott. Főfeladata máig is a keresztény felekezetek közötti párbeszéd szorgalmazása.

**ÁLDOTT ÉS BOLDOG
HÚSVÉTI ÜNNEPEKET
KÍVÁNUNK
MINDEN KEDVES
OLVASÓNKNAK**

Genf, Svájc. Az Egyházak Világtanácsa felháborodottan bírálta az öt atom-hatalmat – USA, Oroszország, Franciaország, Nagybritannia, Kína – atomfegyverei modernizálása miatt. Ugyancsak elítélte Észak-Koreát, Iránt és Izráelt, amelyeken keresztül atomfegyverek kerülhetnek felelőtlen csoportok kezébe.

Berlin, NSzK. 480 millió eurót adtak ki tavaly német vállalkozók internet-reklámra, s ez 45%-al haladta meg az előző évi online-propaganda-kiadásokat! (Hány szegény emberen lehetett volna segíteni ennyi pénzzel?!)

Wiesloch, NSzK. Megnyílt az ország első „Gyász-Akadémiája”, amely a Heidelbergi Egyetemen együtt kedveseiket elveszítettek, gyászolók és magukra maradtok számára szervez konferenciákat, szemináriumokat.

Soest, NSzK. Az itt székelő iszlám levéltár adatai szerint Németországban 2.600 épület és helyiség áll a muszlimok vallásgyakorlása rendelkezésére. 2005-ben 143 mecset (muszlim templom) állt és 128 új építéséhez kezdtek hozzá. Közben arról folyik politikai vita, hogy a nyilvános médiák „Wort am Sonntag” (vasárnapi ige) adása mintájára adjanak-e alkalmat a muszlimoknak is ilyen adásra, amelynek „Wort zum Freitag” (pénteki ige?) lehetne a neve.

KITEKINTÉS

Vargha Gyuláné:

Megnyílt sír – megnyílt szív

A nagy követ hogy vesszük el,
mi gyenge asszonyok?
Meglelni drága Mesterünket
segíteni ki fog?

Nincs ott a kő, a sír üres,
az ajtó tárva áll,
a Jézus él – feltámadott,
legyőzve a Halál!

Induljatok keresni őt
ma is, szegény szívek,
s meglelni őt, ó kérjétek
az Istentől hitet.

S lehull a kő, megnyílt a sír
mely eddig zárva volt,
s örömmel zengi ajkatok:
„Az Úr feltámadott!”

Mainz, NSzK. A Szentföldön járt német rk.püspökök személyesen győződhetek meg az Izraelben uralkodó helyzet tarthatatlanságáról. Visszatérésükkor adott beszámolóikat a németországi zsidó tanács hevesen bírálta. Többek között azért, mert egyikük a palesztinok helyzetét az egykori hírhedt varsói gettóéval, másikuk pedig a német nemzetiszocialista időkkel hasonlította össze.

Sulawezi, Indonézia. Történelme folyamán először indaszott az itteni Keresztény Egyház női elnököt, *Fienje Sopamena* asszony személyében. Férje a helyi teológia professzora.



Magyar evangéliumi lap
Evangelisches Blatt für Ungarn
**Előfizetési ár egy évre: EUR15,-
ill. annak megfelelő más valuta.**
**Bankszámla: Ung.Ev.Luth.
Seelsorgedienst in Deutschl.
Landesbank Baden-Württemberg
(BLZ 600 501 01) Konto-Nr. 1180084
IBAN DE58 6005 0101 0001 1800 84**
Szerkesztőbizottság-Redaktionsausschuss:
Gy.Cseri, Im Storchenhain 18, D-60437 Frankfurt/M; J.Glatz, Berrenratherstr. 514, D-50354 Hürth-Efferen; L.Terray, Revaaveien 18, N-3070 Sande, Norwegen.
Szerkesztő-verantwortlicher Redakteur:
I.Gemes, Gänsheidestr. 9,D-70184 Stuttgart
E-Mail: istvan.gemes@freenet.de
www.utitars.de
St.Johannis-Druckerei, D-77922 Lahr.

